

Nr 12.

Av herr De Geer, om viss begränsning av yttranderätten vid sammanträden av riksdagens kamrar.

En allmän och naturlig önskan om praktiskt och effektivt riksdagsarbete tager sig numera allt oftare uttryck i en ganska kraftig men ofta ovederhäftig kritik mot riksdagens arbetssätt. Man framhåller, att det nutida riksdagsskicket är otidsenligt, att riksdagen har svårt ernå resultat, att riksdagen arbetar långsamt och dyrbart o. s. v. Kritiken är som nyss nämnts ofta ganska ovederhäftig och grundad på missförstånd och okunnighet om det omfattande och grundliga arbete, som i riksdagen och dess utskott måste nedläggas för att alla frågor, som föreläggas riksdagen, skola bli så behandlade som kan krävas av en ansvarig folkrepresentation.

All berättigad kritik bör emellertid beaktas av riksdagen, som förvisso ej bör tveka att genomföra de reformer i sitt arbetssätt, som möjligen kunna medföra förbilligande och öka effektiviteten i arbetet utan att förhindra en behövlig grundlighet vid ärendenas behandling.

Efter den nuvarande riksdagsordningens tillkomst ha under årens lopp, däribland även under den sista tiden, beslutats ett flertal åtgärder och ändringar för att få riksdagsarbetet på bästa möjliga sätt ordnat.

Den 28 augusti 1930 tillsatte Kungl. Maj:t en kommitté med uppdrag att verkställa utredning av frågan rörande riksdagens arbetsformer. Denna kommitté avlämnade sitt betänkande den 31 oktober 1931. I detta betänkande förekommer bland annat å sid. 132 under rubriken »talmännens ledning av kammardebatterna» uttalanden, som äro mycket beaktansvärda. Bland annat anser kommittén det vara av stort värde, om talmännen mera än vad nu är fallet öppet ingrepe jämväl i direkt syfte att hålla debatterna inom rimliga gränser. Vidare förordar kommittén, att talmanen bör verka för att överläggningarna icke oskäligt förlängas.

Att talmännen, både de nuvarande och deras företrädare, på alla de sätt, som stå dem till buds, sökt motverka onödiga förlängningar av kammardebatterna är ett faktum, som knappast här behöver påpekas. En vidgad befogenhet att hålla debatterna inom rimliga gränser borde emellertid lämnas dem. Det kan nämligen icke förnekas, att debatterna ofta äro onödigt utdragna och giva berättigad anledning till kritik från deras sida, som vilja anmärka mot riksdagen och dess arbetssätt.

Här nyss nämnda kommitterade ha företagit en utredning rörande arbetsmetoderna i ett stort antal länders parlament. Kommittén påpekar beträffande »den parlamentariska debatten» att »hithörande frågor äro i Sverige långt mindre reglerade än i de flesta främmande länder». Ytter-

ligare framhållas: »I utlandet har behovet av att begränsa diskussionens längd och förekomma obstruktion i regel framträtt starkare, och specialbestämmelser på detta område ha därför nästan undantagslöst meddelats. Vidare har man i regel genom särskilda föreskrifter velat garantera att skiftande meningar skola komma till sin rätt och debatten sålunda, trots de föreskrivna begränsningarna, giva en möjligast allsidig bild av vederbörande problem».

Några nya bestämmelser att förekomma s. k. obstruktion torde i Sverige åtminstone f. n. vara obehövlige. Förnekas kan dock knappast att vidgade bestämmelser vore behövlige för att bereda talmännen möjlighet minska de långdragna debatter, som giva anledning till kritik.

Med starka skäl har hittills hävdats att begränsningar i en talares rätt att yttra sig kunde leda till orättvisor och hinder för nöjaktigt framläggande av olika åsikter. Allt fortfarande måste också förhindras att bestämmelser införas, som på något sätt kunna hindra en folkrepresentant att i riksdagen fritt och fullständigt få framlägga sina åsikter i kammardebatterna. Även om man hyllar denna sistnämnda åsikt kan ändock påstås, att en viss begränsning av kammardebatterna vore önskvärd. En av anledningarna till kritiken mot riksdagen och gällande riksdagsordning är att söka just i allmänhetens ovillighet att tro på nödvändigheten av mycket långa debatter. Den ökade kostnad, som uppstår för svenska folket genom långa riksdagsdebatter, är ju ej så överväldigande, att ensamt detta är tillräckligt motiv för minskade debatter. Den ökade kostnaden består ju huvudsakligen i kostnader för riksdagstryck m. m. dylikt.

Huvudvikten vid bedömmande om behovet eller ej av bestämmelser för inskränkning i vissa fall av debatterna måste nog läggas däri, att överdrivet långa debatter kunna giva svenska folket det intrycket att riksdagens arbetssätt är sämre än det i verkligheten är.

Om man ivrar för ett verkligt demokratiskt samhällsskick och anser, att den svenska riksdagen visserligen även den kan vara värd kritik men i stort sett ganska väl fyller sin uppgift, bör man ej tveka att ingripa, där så behöves, för att införa bestämmelser, som kunna medföra ett mera praktiskt och effektivt arbetssätt.

Att införa detaljerade bestämmelser rörande hur länge varje talare skall under olika omständigheter få rättighet yttra sig, torde vara olämpligt och ogenomförbart. Att däremot lämna talmännen uttrycklig rättighet att vid långdragna debatter beskära talarnas rätt att yttra sig genom att föreskriva viss tidsbegränsning torde få anses vara en reform, som skulle kunna genomföras utan risk för inskränkning i vars och ens frihet att framföra sina åsikter. Samtidigt skulle detta säkerligen ha till följd, att debatterna blevo mindre långdragna. Talmännen skulle förvisso på lämpligt och måttfullt men kraftigt sätt veta att begagna sig av den ökade befogenhet, som komme att lämnas dem.

I anslutning till vad här anförts hemställes,

att riksdagen ville besluta införande av sådana bestämmelser, att riksdagens talmän bemyndigas att till undvikande av onödigt långa kammardebatter vid behov föreskriva viss tidsbegränsning för talare, som begära ordet vid kamrarnas sammanträden.

Stockholm den 12 januari 1935.

Arvid De Geer.

